

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tapaturmavakuutuslain 32 ja 35 a §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan tapaturmavakuutuslain muuttamista siten, että vakuutuksenottajalla olisi mahdollisuus siirtää lakisääteinen tapaturmavakuutus vakuutuslaitoksesta toiseen kalenterivuosi neljänneksittäin. Nykyisin vakuutuksen siirto on mahdollista vain vuoden vaihtuessa. Esityksen mukaan vakuutuksen siirto ei kuitenkaan voisi tapahtua kesken ensimmäisen vakuutuskauden. Ehdotettu vakuutuksen siirto edellyttäisi vakuutuksen irtisanomista kolme kuukautta ennen sen kalenterivuosi neljänneksen ensimmäistä päivää, jona vakuutus halutaan päättää.

Vastaava uudistus on toteutettu työeläkejärjestelmässä kuluvan vuoden alusta lukien. Ensimmäiset uuden järjestelmän mukaiset

vakuutuksen siirrot on voitu tehdä työeläkevakuutuksessa kuluvan vuoden ensimmäisen neljänneksen päätyttyä eli 1 päivänä huhtikuuta 2003.

Lakisääteinen tapaturmavakuutus ja työeläkevakuutus ovat keskeisiä ansiosidonnaisia sosiaalivakuutuksia. Siksi on perusteltua pyrkiä niissä vakuutus sopimusten järjestämisen osalta mahdollisimman yhdenmukaiseen käytäntöön. Tällöin on kuitenkin otettava huomioon lakisääteisen tapaturmavakuutuksen vahinkovakuutukselle ominaiset erityispiirteet.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä lokakuuta 2003.

PERUSTELUT

1. Nykytila

Velvollisuus turvan järjestämiseen työtapa-turman varalta kuuluu työnantajalle. Turva järjestetään ottamalla lakisääteinen tapaturmavakuutus työtapaturvavakuutusta harjoit-tavasta vakuutuslaitoksesta. Tapaturmava-kuutuslain (608/1948) 32 §:n 1 momentin mukaan vakuutussopimus tehdään vakuutus-kaudeksi. Vakuutuskautena on kalenterivuo-si. Poikkeuksena ovat keskellä vuotta voi-maan tulevat uudet vakuutukset. Niiden koh-dalla ensimmäinen vakuutuskausi jatkuu va-kuutuksen alkamista seuraavan kalenterivuo-den loppuun. Ensimmäisen vakuutuskauden jälkeen vakuutus jatkuu vakuutuskauden eli kalenterivuoden kerrallaan. Päinvastoin kuin vakuutuslaitos, vakuutuksenottaja voi halu-nessaan lopettaa vakuutuksen vakuutuskau-den päättyessä joko vakuutustarpeen lakkaa-misen johdosta tai halutessaan siirtää vakuu-tuksen toiseen vakuutuslaitokseen. Vakuu-tuksen siirtäminen edellyttää, että vakuutuk-senottaja irtisanoa vakuutussopimuksen vii-meistään kolme kuukautta ennen vakuutus-kauden päättymistä eli viimeistään syyskuun viimeisenä päivänä. Vakuutuksenottajan irti-sanomisoikeudesta vakuutuskannan luovu-tuksen yhteydessä säädetään vakuutusyhtiö-lain (1062/1979) 16 a luvun 12 §:n 1 momen-tissa.

Kalenterivuositain jatkuvan vakuutuksen lisäksi vakuutussopimus voidaan tehdä mää-rättyä, kestoaltaan ajallisesti rajoitettua työtä tai työkohdetta varten. Tällainen lakisäätei-nen tapaturmavakuutus päättyy vakuutuskir-jaan merkittynä vakuutuksen päättymispäi-vänä. Jos vakuutuksenottajan teettämä työ jatkuu tämän päivän jälkeinkin, vakuutus on voimassa työn tosiasialliseen päättymispäi-vään saakka. Vakuutuksenottajan on kuiten-kin tällöin ilmoitettava vakuutusyhtiölle työn jatkumisesta viimeistään silloin, kun vakuu-

tuksen piti ennakkotietojen mukaan päättyä.

Vakuutusyhtiö ei voi irtisanoa vakuutusta esimerkiksi vaaran lisääntymisen tai vakuu-tusmaksun laiminlyönnin johdosta. Vakuutus voi kuitenkin raueta vakuutusmaksun ulos-mittauksen yhteydessä todetun vakuutuk-senottajan varattomuuden tai tuntemattoman olinpaikan johdosta mainittujen seikkojen to-teamishetkestä lähtien.

Vakuutuskauden vakuutusmaksun muodos-tavat tapaturmavakuutuslain 35 a §:n mukaan ennakkovakuutusmaksu ja tasoitusvakuutus-maksu. Jos lopullinen vakuutusmaksu ylittää tai alittaa perityn ennakkovakuutusmaksun määrän, vakuutuksenottajalta peritään tai hä-nelle palautetaan tasoitusvakuutusmaksuna lopullisen maksun ja ennakkomaksujen erotus vakuutuslaitoksen määräämänä aikana. Tasoituksen on kuitenkin tapahduttava vii-meistään vuoden kuluessa vakuutuskauden päättymisestä, jollei lain 37 §:stä muuta joh-du. Viimeksi mainittu säännös koskee vakuu-tuslaitoksen oikeutta arvioida vakuutusmaksu siinä tapauksessa, että työnantaja on antanut vakuutusmaksun määräämistä varten vääriä tietoja tai laiminlyönyt niiden antamisen. Mainittu määräaika ei kuitenkaan koske päät-tyneitä erikoistariffoituja vakuutuksia, jos tästä on sovittu vakuutuksenottajan kanssa. Erikoistariffoiduilla vakuutuksilla tarkoite-taan lakisääteisiä tapaturmavakuutuksia, jois-sa vakuutuksenottajan työssä sattuneet tapa-turmat vaikuttavat suoraan vakuutuskaudelta perittävän vakuutusmaksun määrään.

2. Esityksen tavoitteet ja ehdote-tut muutokset

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti halli-tusohjelmaan ja tulopoliittiseen kokonaisrat-kaisuun liittyen 11 päivänä lokakuuta 2000 Lakisääteisen työeläkejärjestelmän kilpailu-työryhmän selvittämään muun muassa kilpai-

lun lisäämisen keinoja ja vaikutuksia työeläkevakuutuksessa. Työryhmä ehdotti 15 päivänä helmikuuta 2002 antamassaan muistiossa (STM Työryhmämuistioita 2001:35) kilpailua edistävänä keinona mahdollisuutta vakuutusnottajalle siirtää halutessaan työeläkevakuutus eläkelaitoksesta toiseen myös kalenterivuosineljänneksittäin. Tällöin tulisi kuitenkin noudattaa kolmen kuukauden irtisanomisaikaa. Työryhmän ehdotuksen mukaan vakuutus ei kuitenkaan voisi siirtyä uudelleen vuoden sisällä edellisestä siirtymisestä tai vakuutuksen alkamisesta.

Lakisääteinen tapaturmavakuutus on työeläkevakuutuksen ohella keskeinen ansiodonnainen sosiaalivakuutuksen muoto. Tapaturmavakuutusta myydään työnantajille usein samanaikaisesti työeläkevakuutuksen kanssa. Vakuutusnottajat myös ottavat nämä vakuutukset usein samalla kerralla ja saman vakuutusmyyjän tarjouksen perusteella. Tämän vuoksi tapaturmavakuutusjärjestelmän piirissä selvitetään, olisiko myös lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa tarkoituksenmukaista ja vakuutusnottajan edun mukaista tehdä mahdolliseksi työeläkevakuutuksen kaltainen vakuutuksen siirtokäytäntö. Selvitystyön tuloksena katsottiin tarkoituksenmukaiseksi siirtyä neljännesvuosittaiseen siirtokäytäntöön myös lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa. Uuteen käytäntöön siirryttäessä on kuitenkin otettava huomioon, että lakisääteinen tapaturmavakuutus on vahinkovakuutusta ja vakuutusmaksujärjestelmiin liittyvät erityispiirteet.

Tämän vuoksi ehdotetaan tapaturmavakuutuslain 32 §:n 1 momentin muuttamista siten, että myös lakisääteinen tapaturmavakuutus olisi mahdollista siirtää vakuutuslaitoksesta toiseen neljännesvuosittain. Lakisääteisistä tapaturmavakuutusta koskeva vakuutus sopimus tehtäisiin vastaisuudessa jatkamaan vakuutuskauden kerrallaan, jollei vakuutusnottaja irtisano sitä päättymään. Kuten nykyisinkin vakuutuskautena olisi kalenterivuosi, paitsi jos kysymyksessä on kesken kalenterivuotta voimaan tuleva vakuutus. Tällöin ensimmäinen vakuutuskausi päättyisi vasta vakuutuksen alkamista seuraavan kalenterivuoden lopussa. Vakuutusnottaja voisi irtisanoa vakuutuksen päättymään maal-, kesä-, syys- tai joulukuun viimeisenä

päivänä. Irtisanomisen olisi tapahduttava viimeistään kolme kalenterikuukautta ennen edellä mainittuja päättymispäiviä.

Lakisääteinen tapaturmavakuutus on vahinkovakuutusta. Tästä johtuen vakuutusmaksu määräytyy vakuutuskausittain ja vakuutusmaksujärjestelmästä riippuen siten, että vakuutusnottajan oma vahinkotilasto vaikuttaa vakuutusmaksun määrään. Tältä osin lakisääteinen tapaturmavakuutus eroaa oleellisesti lakisääteisestä työeläkevakuutuksesta. Lakisääteinen tapaturmavakuutus perustuu rahastoivaan vakuutusperiaatteeseen ja on korvausmenon vaihtelusta johtuen joskus vakuutusmatemaattisesti vaikeasti arvioitaviin korvausvastuisiin johtavaa vakuutusliikettä. Vakuutuslaitoksesta toiseen siirtyvän vakuutuksen vakuutusmaksun määrittämiseen tarvittavan riittävän tiedon saannin turvaamiseksi on perusteltua, että vakuutuslaitos saa mahdollisimman hyvin todellisuutta vastaavan kuvan vakuutusnottajan riskitasosta.

Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen vakuutusmaksu ja sen pohjana oleva vakuutusnottajakohtainen korvaustilasto on luotettavimmin käytettävissä kalenterivuosittain. Tämä johtuu paitsi siitä, että vakuutusnottajien tilikausirytmä on tavallisesti kalenterivuosittainen, myös siitä että vakuutuslaitosten korvausvastuun vakuutusmatemaattista arviointia varten tarvittavat tiedot ovat yleensä luotettavimmin käytettävissä juuri vakuutuslaitoksen oman kalenterivuositilinpäätöksen yhteydessä. Riskitason riittävän arvioinnin mahdollistamiseksi on huolehdittava vakuutuslaskentatietojen kertymisen jatkuvuuden turvaamisesta ja vakuutuslaitoksen vaihtamiseen joskus liittyvien epäterveidenkin piirteiden ehkäisemisestä. Tämän vuoksi ehdotetaan, ettei vakuutusta kuitenkaan voisi irtisanoa päättyväksi kesken ensimmäistä vakuutuskautta.

Ensimmäisellä vakuutuskaudella tarkoitetaan paitsi uuden alkavan vakuutuksen, myös vakuutuslaitoksesta toiseen siirtyvän vakuutuksen ensimmäistä vakuutuskautta uudessa vakuutuslaitoksessa. Näin ollen vakuutusnottajan korvaustilastot kertyisivät aina kuhunkin vakuutuslaitokseen vähintään yhden kalenterivuoden pituiselta ajalta. Tästä syystä esitys myös ohjaisi vakuutusnottajan vakuutuskausirytmän ensimmäisen va-

kuutuskauden jälkeen kalenterivuositaiseksi. Lakisääteistä tapaturmavakuutusta harjoittavat vakuutuslaitokset ovat tapaturmavakuutuslain 35 §:n 3 momentin mukaan pakollisesti erikoistariffoitavan vakuutuksen siirrossa velvollisia vakuutusta koskevien korvaustietojen luovuttamiseen vakuutuksen vastaanottavalle vakuutuslaitokselle. Ehdotettavalla lainmuutoksella pyritään osaltaan turvaamaan koko järjestelmän tasolla riskitason määrittämistä koskevan tiedon saanti ja sen jatkuvuus.

Ehdotettu siirtomenettely koskisi vain 32 §:n 1 momentin mukaisia jatkuviksi tarkoitettuja vakuutuksia, joissa vakuutuskausi määräytyy kalenterivuoden mukaan. Sen sijaan se ei koskisi vakuutuksia, joiden voimassaolo määräytyy ajallisesti työn keston tai työkohteen mukaan.

Vakuutuksen päättyessä irtisanomisen johdosta kesken vakuutuskauden vakuutusmaksunottajalla on oikeus saada vakuutusmaksun palautusta siltä osin, kun vakuutuslaitoksen jo saamat vakuutusmaksut kohdistuvat kesken vakuutuskauden päättyvän vakuutuksen vielä jäljellä olevaan vakuutuskauteen. Palautettavassa vakuutusmaksussa voidaan ottaa tällöin huomioon erikseen ne erityiset liikekulut, joita luovuttavalle vakuutusyhtiölle on aiheutunut ko. vakuutuskauden alkamisesta.

Ehdotuksen mukaan vakuutus voisi päättyä nykyisestä poiketen kesken vakuutuskauden, joka päättyy kalenterivuoden lopussa. Sen vuoksi ehdotetaan tapaturmavakuutuslain 35 a §:ää muutettavaksi siten, että tasoitusvakuutusmaksun perimistä tai tilittämistä koskeva vuoden määräaika sidottaisiin vakuutuksen päättymiseen silloin, kun vakuutus on päättynyt kesken vakuutuskautta. Pykälässä säilytettäisiin päättyneitä erikoistariffoituja vakuutuksia koskeva pitempi määräaika.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksen tarkoituksena on lisätä nykyisestä vakuutuslaitosten välistä taloudellista kilpailua sallimalla nykyistä vapaamman vakuutusten siirtokäytännön. Se helpottaa myös työnantajan sosiaalivakuutuksiin liittyvien velvoitteiden hoitoa yhdenmukaistamalla vakuutusten siirtokäytännön työeläkevakuutuksen kanssa.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun yhteydessä on kuultu Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto TT ry:tä, Palvelutyönantajat ry:tä, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:tä, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry:tä, AKAVA ry:tä ja Tapaturmavakuutuslaitosten liittoa.

5. Voimaantulo

Lainmuutos ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä lokakuuta 2003. Siten lakisääteinen tapaturmavakuutus voitaisiin siirtää uuden järjestelmän mukaisesti kesken kalenterivuoden aikaisintaan 1 päivästä huhtikuuta 2004 alkaen.

6. Säättämisjärjestys

Hallituksen käsityksen mukaan ehdotettu lainmuutos ei loukkaa perustuslaissa säädettyjä perusoikeuksia eikä muutenkaan ole perustuslain vastainen. Se voidaan siten käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

tapaturmavakuutuslain 32 ja 35 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä elokuuta 1948 annetun tapaturmavakuutuslain (608/1948) 32 §:n 1 momentti ja 35 a §, sellaisina kuin ne ovat laissa 483/2001, seuraavasti:

32 §

Vakuutus sopimus tehdään vakuutuskausi-
tain jatkuvaksi. Vakuutuskaudena on kalente-
rivuosi. Kesken vuotta voimaan tulevan va-
kuutuksen ensimmäinen vakuutuskausi päät-
tyy kuitenkin vasta vakuutuksen alkamista
seuraavan kalenterivuoden viimeisenä päivä-
nä. Vakuutuksenottaja voi kirjallisesti irtisa-
noa vakuutus sopimuksen päättymään maa-
lis-, kesä-, syys- tai joulukuun viimeisenä
päivänä, ei kuitenkaan ennen ensimmäisen
vakuutuskauden päättymistä. Irtisanomisen
on tapahduttava viimeistään kolme kalenteri-
kuukautta ennen edellä mainittuja päättymis-
päiviä. Vakuutuksenottajan irtisanomisoikeus-
udesta vakuutuskannan luovutuksen yhteydessä on kuitenkin voimassa, mitä siitä vakuutusyhtiölain 16 a luvun 12 §:n 1 momentissa säädetään.

35 a §

Vakuutuskauden vakuutusmaksun muodostavat ennakkovakuutusmaksu ja tasoisvakuutusmaksu. Mitä 35 §:n 2 momentissa säädetään vakuutusmaksusta, koskee vastaavasti

myös ennakkovakuutusmaksua. Vakuutuskauden ennakkovakuutusmaksu on suoritettava vakuutuslaitoksen määräämänä aikana. Jos vakuutuskauden lopullinen vakuutusmaksu ylittää tai alittaa perityn ennakkovakuutusmaksun määrän, vakuutuksenottajalta peritään tai hänelle palautetaan tasoisvakuutusmaksuna lopullisen maksun ja ennakkomaksun erotus vakuutuslaitoksen määräämänä aikana. Tasoisvakuutusmaksu on kuitenkin perittävä tai palautettava viimeistään vuoden kuluessa vakuutuskauden päättymisestä tai jos vakuutus on päätynyt kesken vakuutuskauden, vakuutuksen päättymisestä, jollei 37 §:n 2 momentista muuta johdu. Päättyneiden erikoistariffoitujen vakuutusten osalta tämä määräaika saa kuitenkin olla yhtä vuotta pidempi, jos siitä on vakuutuksenottajan kanssa sovittu, kuitenkin enintään kolme vuotta. Vakuutuslaitos voi vakuutusehdoissa määrittellä määrän, jota pienempiä tasoisvakuutusmaksuja ei peritä eikä palauteta. Tämä määrä saa olla enintään 8,41 euroa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Helsingissä 6 päivänä kesäkuuta 2003

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

Laki**tapaturmavakuutuslain 32 ja 35 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 20 päivänä elokuuta 1948 annetun tapaturmavakuutuslain (608/1948) 32 §:n 1 momentti ja 35 a §, sellaisina kuin ne ovat laissa 483/2001, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

32 §

Vakuutus sopimus tehdään vakuutuskaudeksi. Vakuutuskautena on kalenterivuosi, jollei kysymyksessä ole kesken vuotta voimaan tuleva vakuutus, jolloin ensimmäinen vakuutuskausi päättyy vakuutuksen alkamista seuraavan kalenterivuoden lopussa. Vakuutus jatkuu sen jälkeen vakuutuskauden kerrallaan, jollei vakuutuksenottaja irtisano sitä kirjallisesti viimeistään kolme kuukautta ennen vakuutuskauden loppumista. Vakuutuksenottajan irtisanomisoikeudesta vakuutuskannan luovutuksen yhteydessä on kuitenkin voimassa, mitä siitä vakuutusyhtiölain 16 a luvun 12 §:n 1 momentissa säädetään.

Ehdotus

32 §

Vakuutus sopimus tehdään vakuutuskausittain *jatkuvaksi*. Vakuutuskautena on kalenterivuosi. Kesken vuotta voimaan tulevan vakuutuksen ensimmäinen vakuutuskausi päättyy *kuitenkin vasta* vakuutuksen alkamista seuraavan kalenterivuoden viimeisenä päivänä. *Vakuutuksenottaja voi kirjallisesti irtisanoa vakuutus sopimuksen päättymään maalisk-, kesä-, syys- tai joulukuun viimeisenä päivänä, ei kuitenkaan ennen ensimmäisen vakuutuskauden päättymistä. Irtisanomisen on tapahduttava viimeistään kolme kalenterikuukautta ennen edellä mainittuja päättymispäiviä.* Vakuutuksenottajan irtisanomisoikeudesta vakuutuskannan luovutuksen yhteydessä on kuitenkin voimassa, mitä siitä vakuutusyhtiölain 16 a luvun 12 §:n 1 momentissa säädetään.

35 a §

Vakuutuskauden vakuutusmaksun muodostavat ennakkovakuutusmaksu ja tasointuvakuutusmaksu. Mitä 35 §:n 2 momentissa säädetään vakuutusmaksusta, koskee vastaavasti myös ennakkovakuutusmaksua. Vakuutuskauden ennakkovakuutusmaksu on suoritettava vakuutuslaitoksen määräämänä aikana. Jos vakuutuskauden lopullinen vakuutusmaksu ylittää tai alittaa perityn ennakkovakuutusmaksun määrän, vakuutuksenottajalta peritään tai hänelle palautetaan tasointuvakuutusmaksuna lopullisen maksun ja ennakkomaksujen erotus vakuutus-

35 a §

Vakuutuskauden vakuutusmaksun muodostavat ennakkovakuutusmaksu ja tasointuvakuutusmaksu. Mitä 35 §:n 2 momentissa säädetään vakuutusmaksusta, koskee vastaavasti myös ennakkovakuutusmaksua. Vakuutuskauden ennakkovakuutusmaksu on suoritettava vakuutuslaitoksen määräämänä aikana. Jos vakuutuskauden lopullinen vakuutusmaksu ylittää tai alittaa perityn ennakkovakuutusmaksun määrän, vakuutuksenottajalta peritään tai hänelle palautetaan tasointuvakuutusmaksuna lopullisen maksun ja ennakkomaksun erotus vakuutus-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tuuslaitoksen määräämänä aikana, kuitenkin viimeistään vuoden kuluessa vakuutuskauden päättymisestä, jollei 37 §:stä muuta johdu. Päättyneiden erikoistariffoitujen vakuutusten osalta tämä määräaika saa kuitenkin olla yhtä vuotta pidempi, jos siitä on vakuutuksenottajan kanssa sovittu, kuitenkin enintään kolme vuotta. Vakuutuslaitos voi vakuutusehdoissa määritellä määrän, jota pienempiä tasoisvakuutusmaksuja ei peritä eikä palauteta. Tämä määrä saa olla enintään 8,41 euroa.

laitoksen määräämänä aikana. *Tasoisvakuutusmaksu on kuitenkin perittävä tai palautettava* viimeistään vuoden kuluessa vakuutuskauden päättymisestä *tai jos vakuutus on päättynyt kesken vakuutuskauden, vakuutuksen päättymisestä*, jollei 37 §:n 2 momentista muuta johdu. Päättyneiden erikoistariffoitujen vakuutusten osalta tämä määräaika saa kuitenkin olla yhtä vuotta pidempi, jos siitä on vakuutuksenottajan kanssa sovittu, kuitenkin enintään kolme vuotta. Vakuutuslaitos voi vakuutusehdoissa määritellä määrän, jota pienempiä tasoisvakuutusmaksuja ei peritä eikä palauteta. Tämä määrä saa olla enintään 8,41 euroa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .